

Lola ANGLADA

Memòries 1892-1984

Edició a cura de Núria Rius Vernet i Teresa Sanz Coll.

Barcelona: Diputació de Barcelona, 2015.

Remarcables per moltes raons, aquestes memòries de Lola Anglada.

Materialment, es tracta d'una edició pulcra, de més de 500 pàgines en paper de qualitat i marges generosos, ben relligada amb tapa dura, cinta de fil a tall de *liseuse*, preu polític prou d'agrair (20 €), profusament il·lustrada amb obra gràfica vària de la mateixa autora. Un objecte bibliòfil digne.

Intel·lectualment, l'edició és meritòria. Fruit de l'aplec de materials escrits diversos, degudament conservats per la marmessora del llegat de l'artista, Montserrat Carrió Callicó, dipositats al fons de la Diputació de Barcelona i ara aquí exhومات, transcrits i anotats per les dues curadores del llibre, amb una competència suficient per bé que, així mateix, millorable.

És aquesta una aportació de pes que ve a sumar-se a la d'altres creadors, també adscribibles al Noucentisme, els quals, tot i ser-ho eminentment plàstics, no per això van estar-se de fixar per escrit, de manera més o menys dilatada, algunes de les seves experiències personals i professionals.

En són unes poques mostres recents el *Diari* de Josep Aragay editat per Xavier Castanyer i Angelet a les Publicacions de l'Abadia de Montserrat (2013); les *Notes* d'Aristides Maillol editades per Nathalie Houzé a través de la Fondation Dina Vierny i l'Ajuntament de Barcelona (2015); els *Quaderns Kodak* d'Enric Cristòfor Ricart, a hores d'ara en curs d'edició per Enric Blanco Piñol en el marc de l'Aula Joaquim Molas de Vilanova i la Geltrú.

Només que... només que, en el cas de les memòries de què aquí és qüestió, i tot deixant a banda l'extensió temporal i quantitativa, la consistència temàtica i expositiva, i l'interès intrínsec que sens dubte presenten, són les memòries d'una dona.

Una dona que, per motius generacionals i, en definitiva, històrics de llarga durada, es veu constreta, com a tal, a autoafirmar-se majorment en la seva vocació d'artista independent: en contra de la inèrcia patriarcal d'antuvi; en contra de les servituds que s'haurien derivat d'una possible vinculació conjugal després; en contra —ja simplement com a catalana— d'un règim dictatorial repressor i d'un altre de transició si més no oblidadís.

El producte resultant de tot plegat n'és un de tan heterogeni com atractiu, on si fa no fa a parts iguals s'entrebarregen els apunts de caire autobiogràfic (sempre al

marge de qualsevol anecdotisme més o menys impúdic) amb el testimoniatge personal d'episodis i d'ambients diversos (des de la Barcelona burgesa del tombant de segle fins a la Tiana ofegosa del franquisme, passant pel París exultant del període d'entreguerres i la Catalunya martiritzada de durant el conflicte bèl·lic i revolucionari); la reconeixença admirativa amb la detracció reparadora (envers una nòmina considerable d'uns i d'altres personatges); el report d'històries de vides ben altres (bohèmies, aventureres, mesquines) amb les reflexions més subjectives (sovint esbossades amb inabdicable voluntat categòrica).

A propòsit d'aquest darrer aspecte, focalitzat sobretot entorn de les transformacions experimentades per les arts en coetaneïtat al decurs vital de l'autora i l'opinió negativa que li mereixen, cabria si de cas matisar aquí l'afirmació de les curadores quan li fan retret d'estar «instal·lada dogmàticament en el classicisme noucentista» (p. 393, n. 256). Ja que, més que no pas dogmàtica, allò que es mostra Lola Anglada és simplement conseqüent.

Conseqüent amb els supòsits teòrics i amb la concreció sensible d'allò que va ser la ideologia del Noucentisme. Un moviment que, possiblement, per a ella revestia un significat merament epocal (p. 305). Però que a hores d'ara prou que sabem —o hauríem de saber— que va ser moltíssim més: com, per exemple, el potenciament de valors propis d'un catalanisme de sedimentació anterior (aferrament a la llengua, sentiment de pertinença col·lectiva, laboriositat productiva) al servei ara d'uns objectius clarament mesocràtics.

Cosa per la qual, al compàs d'aquella conjuntura històrica, convenia acordar-los, sota la invocació entre d'altres de Torras i Bages (p. 362, 405), amb referents ètics i estètics d'inequívoca filiació platònica (p. 76, 363-364), horaciana (p. 105, 319, 354), franciscana (p. 324, 328-329, 348, 353) i, *lato sensu*, teista (129, 295, 360, 385, 389, 419).

Uns valors i uns referents que Lola Anglada va aplicar-se, com a dibuixant i com a pintora, a plasmar visualment tot al llarg de la seva trajectòria existencial. I que, en aquestes seves memòries, a més a més verbalitza tot contraposant-los a una deriva, en les arts i en els costums, que per força havia de fer-se-li incompreensible.

Tot amb tot, aquest seu profús al·legat memorístic, implícitament noucentista i explícitament antiavantguardista, esdevé a partir d'ara de consulta obligada per entendre millor, mal sigui *a contrario sensu*, la persistència de la ideologia i de la pràctica noucentistes —tan ben encarnades en l'obra i en la vida de Lola Anglada— enfront de la irrupció progressiva de les propostes estètiques i ètiques que acabarien definint el proppassat segle.

P.S. L'edició, com ja s'ha apuntat abans, és benemèrita. Cal tanmateix objectar-li certa descurança lingüística (p. 13, 15, 43, 271, 277, 296, 323, 368...) i alguns errors en la transcripció de noms propis (p. 166, 222, 372) i de mots estrangers (p. 130, 154). També l'ociositat de resumir historials de diaris en lloc de documentar-hi les referències bibliogràfiques oportunament indicades (p. 208-209, n. 115-124). Potser, però, el més desavinent és la presència d'un apartat de «Biografies» (p. 423-497: ¿quina necessitat hi havia de reproduir en cinc cèntims la de personatges

com Beethoven, Fabra, Goya, Sòcrates, etc.?) i l'absència, en canvi, d'un índex onomàstic que remeti a la pàgina o pàgines on apareixen tots els personatges citats.

Peccata minuta davant la magnitud de la tasca duta a terme.

Josep Murgades
Universitat de Barcelona